

ยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร
ในกลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

STRATEGIES FOR MANAGING PERSONAL DEBTS OF MEMBERS OF THE
FARMERS RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT FUND IN PROVINCIAL
INTEGRATION GROUP 7, NORTHEASTERN REGION

ปราณปรียา ขุลีหา¹ กฤตติกา แสนโกชน์² บุษกร สุขแสน³ และศุภกฤต ปิติพัฒน์⁴
Pranpreeya Kuleeha¹, Krittikar Sanposh², Bussagorn Suksan³ and Suphakrit Pitiphat⁴

^{1,2,3,4}ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
^{1,2,3,4}Doctor of Philosophy, Development Strategy, Udon Thani Rajabhat University
E-mail: pranpreeya093@gmail.com

Received: December 17, 2023
Revised: February 22, 2024
Accepted: February 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2) กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกเกษตรกรที่มีประวัติค้างชำระหนี้กองทุน จำนวน 250 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอย ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรก จัดทำร่างยุทธศาสตร์ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการหนี้สินเกษตรกร จำนวน 21 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่สอง ประเมินยุทธศาสตร์ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความคุ้มค่า วิเคราะห์ข้อมูลสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาระดับทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ในภาพรวมเกษตรกรมีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านทัศนคติทางการเงิน และด้านพฤติกรรมทางการเงิน เกษตรกรมีทักษะอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านความรู้ทางการเงิน เกษตรกรมีทักษะอยู่ในระดับต่ำ โดยผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอย พบว่าระดับทักษะทางการเงินส่งผลต่อการค้างชำระหนี้กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรกลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทิศทางตรงข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ

2) การกำหนดยุทธศาสตร์ได้ยุทธศาสตร์ 3 ประเด็น ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาความรู้ทางการเงิน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงิน และยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างทัศนคติทางการเงินที่ดี ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความคุ้มค่าของร่างยุทธศาสตร์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านมากกว่า 3.51 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

คำสำคัญ

หนี้ส่วนบุคคล สมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study level of financial skills that affect debt repayment of members of the Farmers Reconstruction and Development Fund in Provincial Integration Group 7, Northeastern Region, and 2) determine the strategies for managing personal debts of the members of the Farmers Reconstruction and Development Fund. The research was divided into 2 phases. Phase 1 was used quantitative methodology. The sample group was 250 farmers derived from multi-stage sampling method. Data were collected through questionnaires. Then they were analyzed using basic statistics and regression analysis. Phase 2 was used quantitative methodology and qualitative methodology. The study was divided into two steps. The first step was drafting the strategy. The target group was 21 experts involved in the management of farmers' debts derived by purposive sampling. Data were collected using a focus group discussion recording form. The analysis was done by using content analysis. The second step was an evaluation of the strategy with 30 people from the target group. Research tools included feasibility, appropriateness, usefulness, and cost-effectiveness assessment. Statistical data were analyzed using percentage, mean, frequency and standard deviation.

The results of that 1) from the study of a level of financial skills that affected debt repayment, it was found that, overall, farmers exhibited moderate financial skills. When analyzed in dimensions, it showed that farmers' financial attitudes and financial behaviors were at high-level skills while their financial literacy was at a low level. The results from the analysis of regression equations was found that the level of financial skills affected the debt arrears of the Farmers Reconstruction and Development Fund in the opposite direction with a statistically significant at the 0.05 level, and 2) it was found that three strategies could be formulated, consisting of strategy 1: Developing financial literacy, strategy 2: Changing financial behavior and strategy 3: Creating a good financial attitude. When assessing the feasibility, appropriateness, usefulness, and cost-

effectiveness of the drafted strategy, it was found that an average of each dimension was more than 3.51 which passed the assessment criteria set forth.

Keywords

Personal Debt, Member of the Farmers Rehabilitation and Development Fund, Fund Provincial Integration Group 7, Northeastern Region

ความสำคัญของปัญหา

ความยากจนเป็นปัญหาที่ประเทศไทยเผชิญมาเป็นเวลานาน และเป็นปัญหาระดับชาติ ภาวะความอดอยากและความขาดแคลนส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตตกต่ำ ในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development: UNCSO) ณ กรุงริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล ได้มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาระดับโลกที่ได้รับการรับรองจาก 193 ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ที่ประชาคมโลกตกลงร่วมกันที่จะใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานด้านการพัฒนา โดยมีเป้าหมาย 17 ข้อ ซึ่งเป้าหมายข้อที่ 1 นั้น จัดความยากจนในทั่วโลก และในการพัฒนาของประเทศไทยได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ถึงแม้จะทำให้ประเทศมีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพให้มีความก้าวหน้า แต่ภาคการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนส่วนใหญ่ของประเทศยังประสบกับความผันผวนของราคาพืชผลในตลาดโลกและประสบความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ทำให้เกษตรกรมีปัญหานี้สินที่สะสมเรื้อรังมานานโดยเฉพาะจากหนี้สินนอกระบบ เนื่องจากการขาดแคลนเงินทุนในการทำเกษตร ด้วยนโยบายภาครัฐที่มีการเปลี่ยนแปลง ภาวะเศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มชะลอตัว รวมถึงความผันผวนของธรรมชาติส่งผลให้เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศตกอยู่ภายใต้ภาวะหนี้สิน ซึ่งเป็นปัญหาที่ยังรากลึกในสังคมไทยมายาวนาน และเป็นปัญหาที่ไม่ควรมองข้าม (Bank of Thailand, 2020)

สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร มีสถานะเป็นนิติบุคคล ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการ งบประมาณ (มาตรา 5) กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรมีภารกิจและบทบาทหน้าที่หลัก ในการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาความรู้ในด้านเกษตรกรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรเกษตรกร และการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในระบบ อันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นไปตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 และ 2 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ภายใต้นโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือนให้มีขีดความสามารถในการจัดการแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงิน และอาชีพ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งพาตนเอง สร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน และสร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 6 เศรษฐกิจฐานราก 1) การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ 2) การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไก

ที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เป้าหมายที่ 1 ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน และแก้ไขปัญหาความยากจน ยุทธศาสตร์จัดสรรงบประมาณ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ผลสัมฤทธิ์ ลดปัญหาความยากจนของประชาชน ยุทธศาสตร์กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร 2563–2567 เป็นการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร โดยปรับปรุงเนื้อหาสาระจากยุทธศาสตร์กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ปฏิวัติภาคการเกษตรไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งกองทุนมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ดังนี้ (มาตรา 5 และมาตรา 8) (1) ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมของเกษตรกร (3) พัฒนาความรู้ในด้านเกษตรกรรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เพื่อสร้าง ความเข้มแข็งให้แก่องค์กรเกษตรกร (4) พัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและเกื้อกูลซึ่งกันและกันซึ่งสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ในกลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย อุดรธานี เลย หนองบัวลำภู หนองคาย บึงกาฬ นครพนม จังสกลนคร มีจำนวนเกษตรกรสมาชิกที่ได้รับการจัดหนี้ที่เป็นหนี้ ค้างชำระจำนวน 667 ราย ซึ่งสมาชิกกลุ่มดังกล่าว กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรได้ชำระหนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการชำระหนี้แทน และหนี้ที่กองทุนฟื้นฟูชำระหนี้แทนเป็นหนี้ NPL และหนี้ NPA ที่สถาบันการเงินยินยอมให้กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรชำระหนี้แทน (จัดการหนี้) ซึ่งในปัจจุบันสมาชิกที่ได้รับการชำระหนี้แทนแล้ว ไม่ได้ชำระหนี้คืนให้กับทางกองทุนฯ ตามข้อตกลง จนเป็นหนี้ค้างชำระติดต่อกันตั้งแต่ 2 งวดขึ้นไป จำนวน 667 คน จำนวนมูลหนี้ 98,393,734.10 บาท แยกเป็นรายจังหวัด ดังนี้ 1) จังหวัดอุดรธานี จำนวน 132 คน จำนวนมูลหนี้ 14,963,341.65 บาท 2) จังหวัดเลย จำนวน 163 คน จำนวนมูลหนี้ 50,162,175.70 บาท 3) จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 87 คน จำนวนมูลหนี้ 1,736,527.70 บาท 4) จังหวัดหนองคาย จำนวน 98 คน จำนวนมูลหนี้ 10,641,332.39 บาท 5) จังหวัดบึงกาฬจำนวน 31 คน จำนวนมูลหนี้ 1,177,242.59 บาท 6) จังหวัดนครพนม จำนวน 92 คน จำนวนมูลหนี้ 14,069,304.39 บาท และ 7) จังหวัดสกลนคร จำนวน 64 คน จำนวนมูลหนี้ 5,643,809.68 บาท ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น บางรายเสียชีวิต อายุมาก ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ และประสบปัญหาค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูง จึงไม่สามารถผ่อนชำระหนี้คืนได้ ส่งผลให้สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ไม่สามารถที่นำเงินดังกล่าวไปจัดหนี้สินให้กับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ รายต่อ ๆ ไปได้อย่างทั่วถึง (Gongkhonkwa, et al, 2020)

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ในกลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกองทุนฯ ให้สามารถกลับมาชำระหนี้สินได้ตามปกติ และจะส่งผลให้สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร มีเงินกองทุนไปจัดการหนี้สินให้เกษตรกรรายต่อไปได้มากยิ่งขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระดับทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับใด
2. ยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยนี้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นสมาชิกเกษตรกรที่มีประวัติค้างชำระหนี้กองทุนทั้งหมดจำนวน 667 คนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่ค่าความเชื่อมั่น 95% (Wanitsupawong, 2003) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	จังหวัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	อุดรธานี	132	51
2	เลย	163	60
3	หนองบัวลำภู	87	32
4	หนองคาย	98	36
5	บึงกาฬ	31	12
6	นครพนม	92	35
7	สกลนคร	64	24
	รวม (คน)	667	250

ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เริ่มจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยใช้จังหวัดเป็นตัวแบ่ง หลังจากนั้นใช้การสุ่มแบบโควตา

(Quota sampling) สุ่มทำใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลาก (Rotary)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ตอนที่ 1 สอบถามคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนหนี้สิน มีลักษณะการตอบแบบ ตรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับทักษะทางการเงิน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทัศนคติทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านความรู้ทางการเงิน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.80 ขึ้นไปและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เท่ากับ 0.726

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำบันทึกขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
2. ผู้วิจัยนำหนังสือราชการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีติดต่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ และส่งกลับทางไปรษณีย์
3. นำแบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ที่เก็บข้อมูลที่จะวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ และการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 2 กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำร่างยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการหนี้สิน สมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น จำนวน 21 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1) ผู้แทนสมาชิกกองทุนฯ ที่มีหนี้ค้างชำระต่อกองทุน ฯ 2 งวดติดต่อกันขึ้นไป จังหวัดละ 1 คน รวม 7 คน 2) ประธานคณะกรรมการจัดการหนี้ หรือผู้แทน จำนวน 1 คน 3) ผู้แทนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 1 คน 4) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 1 คน 5) ผู้แทนจากสมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน 1 คน 6) ผู้แทนคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร จำนวน 7 คน 7) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำยุทธศาสตร์ จำนวน 2 คน และ 8) หัวหน้าสำนักงานสาขาจังหวัดอุดรธานี จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่ม เพื่อใช้บันทึกข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อวิพากษ์ของผู้เข้าร่วมสร้างยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาหนี้เกษตรกร

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประสานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีการประสานด้วยการติดต่อทางโทรศัพท์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือการเข้าพบด้วยตนเอง

เพื่อบันทึกหมายวันเวลาในการจัดสนทนากลุ่ม จากนั้นจะเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อสรุปเป็นร่างยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความคุ้มค่าของร่างยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการหนี้สินเกษตรกร จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความคุ้มค่า ของร่างยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (Srisa-art, 2011)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

โดยการแปลผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.51 จึงถือได้ว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือออกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อประสานกลุ่มเป้าหมายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัยพร้อมขออนุญาตจัดเก็บข้อมูล ทำการเก็บข้อมูลโดยการโทรศัพท์นัดหมายล่วงหน้า เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรในกลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น

1. ระดับทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.40 มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 40.00 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 59.60 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 44.80 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 3 – 5 คน ร้อยละ 56.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 42.80 มีรายจ่ายต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 53.20 ระดับทักษะทางการเงินพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะทางการเงินด้าน

ทัศนคติทางการเงิน ร้อยละ 97.60 และด้านพฤติกรรมทางการเงิน ร้อยละ 92.40 อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านความรู้ทางการเงิน ร้อยละ 66.00 อยู่ในระดับต่ำ และผลการวิเคราะห์สมการถดถอยระดับทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรกลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ระดับทักษะทางการเงินส่งผลต่อการค้างชำระหนี้กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรกลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทิศทางตรงข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น หากสมาชิกเกษตรกรกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรมีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำ จะยิ่งก่อให้เกิดการค้างชำระหนี้เพิ่มมากขึ้น

2. ยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรกลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดยุทธศาสตร์ได้ 3 ประเด็น ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาความรู้ทางการเงิน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงิน และยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างทัศนคติทางการเงินที่ดี ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความคุ้มค่าของร่างยุทธศาสตร์ ผลจากการศึกษาพบว่า ร่างยุทธศาสตร์ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านมากกว่า 3.51 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความคุ้มค่า ของยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรในกลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประเด็นยุทธศาสตร์	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์		ความคุ้มค่า	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาความรู้ทางการเงิน	4.10	0.66	4.06	0.69	4.20	0.76	4.26	0.69
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงิน	4.10	0.80	4.16	0.79	4.26	0.73	4.33	0.75
ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างทัศนคติทางการเงินที่ดี	4.30	0.79	4.20	0.76	5.90	0.75	4.33	0.75
รวม	4.16	0.75	4.14	0.74	4.78	0.74	4.30	0.73

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่พบ มาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลศึกษาระดับทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลจากการศึกษาระดับทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือ หากสมาชิกเกษตรกรกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรมีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำ จะยิ่งก่อให้เกิดการค้างชำระหนี้เพิ่มมากขึ้น

ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakulphong (2019) ศึกษาทักษะทางการเงินที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการก่อหนี้เกินตัว ของครูที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและอื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางการเงินมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความน่าจะเป็นของพฤติกรรมการก่อหนี้เกินตัว กล่าวคือ ระดับทักษะทางการเงินที่สูงขึ้นจะช่วยลดโอกาสในการก่อหนี้เกินตัวลง

2. ผลการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาความรู้ทางการเงิน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงิน ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างทัศนคติทางการเงินที่ดี จากแนวความคิดของ ดำรง วัฒนา กล่าวถึง แนวคิดและแนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์ว่า การบริหารจัดการยุทธศาสตร์ตอบสนองภารกิจยุทธศาสตร์ที่อาศัยการเรียนรู้สภาพแวดล้อมขององค์กรแล้วกำหนดยุทธศาสตร์ และนำไปปฏิบัติให้เกิดผล รวมทั้งมีการเรียนรู้ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mekjamroen (2022) ศึกษาแบบการบริหารจัดการหนี้สินส่วนบุคคลในสังคมไทยยุค 4.0 เชิงพุทธบูรณาการ พบว่า หลักการแนวคิดในการจัดการหนี้สินส่วนบุคคล ประกอบด้วย พฤติกรรมทางการเงิน ได้แก่ ระวังค่าใช้จ่าย เก็บเงินออมก่อนใช้จ่าย ไม่หลงไปกับสิ่งจูงใจ ไม่ก่อหนี้เพิ่ม และรู้จักสถานะทางการเงินของตน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Phueakmongkol (2017) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินได้อย่างถูกต้องในเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง การคำนวณดอกเบี้ยทบต้นส่วนด้านพฤติกรรมทางการเงิน เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรับผิดชอบทางการเงิน ไม่มีการออมเงิน และเกษตรกรยังเลือกที่จะกู้ยืมเงินเมื่อมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย และด้านทัศนคติทางการเงินส่วนใหญ่เกษตรกรมีทัศนคติทางการเงินที่ดีมีความสุขกับการใช้เงินมากกว่าการออม ส่วนคะแนนด้านระดับความรู้ทางการเงินของเกษตรกร พบว่า คะแนนความรู้ทางการเงินรวมของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้านได้แก่ คะแนนความรู้ทางการเงินของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนพฤติกรรมทางการเงินของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนทัศนคติทางการเงินของเกษตรกรอยู่ระดับปานกลาง และในการศึกษาครั้งนี้เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร พบว่า ความแตกต่างด้านการศึกษา รายได้ รายจ่าย ที่อยู่อาศัย การเข้าร่วมโครงการความรู้ทางการเงิน การได้รับข้อมูลทางการเงิน และการได้รับคำปรึกษาทางการเงินของเกษตรกรที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินของเกษตรกรมีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มบูรณาการจังหวัดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผลการศึกษาพบว่าระดับทักษะทางการเงิน ด้านความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปพัฒนาวางแผนการใช้เงิน การจัดการหนี้

ในระยะยาว รวมถึงการเก็บออมเพื่ออนาคต และการกำหนดเป้าหมายทางการเงินเพื่อใช้จ่าย
ในอนาคตให้กับสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์พัฒนาความรู้ทางการเงินและยุทธศาสตร์การปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมทางการเงิน
2. ควรทำวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการหนี้สินส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนฟื้นฟู
และพัฒนาเกษตรกรในกลุ่มภูมิภาคอื่น

References

- Bank of Thailand. (2020). **Rāṅgān phon kānsamruāt thaksa thāng kāṅngōēn khōṅ Thai pī 2563** [Report on the results of the Thai Financial Skills Survey 2020]. Retrieved from <https://bit.ly/40QqDxm>
- Gongkhonkwa, G. et al. (2020). Patchai thī mī phon tō ‘ōra dap thaksa thāng kāṅngōēn : koṛanī suksā kasētrakōṅ nai ‘amphoe dōk khamtai chāngwat Phayao [Factors Influencing Financial Literacy Levels: A Case Study of Farmers in Dokkhamtai, Phayao]. **Journal of Management Science**. 10(1), 111-128.
- Mekjamroen, P. (2022). **Rūpbāp kānbōrīhān chatkān nīsin sō won bukkhon nai sangkhom Thai yuk 4.0 choēng phut būn nā kān** [the buddhist integration model of personal debt management for thai society in the 4.0 era]. Retrieved from <https://bit.ly/4h98AYu>
- Phueakmongkol, V. (2017). Khwāmru thāng kāṅngōēn khōṅ prachāchon chāngwat Pathum Thānī [Financial knowledge of the people of Pathum Thani Province]. **Journal of VRU Research and Development Journal Humanities and Social Science**. 12(3), 311-323.
- Sakulphong, N. (2019). **Suksā thaksa thāng kāṅngōēn thī mī phalok ra thop tō phruttkam kā rok ‘aha nī khōṅ khru thī pen samāchik sahakōṅ ‘ōm sap khru lāe ‘ūn ‘ūn** [Financial skills that affect excessive debt behavior of teachers who are members of teachers' savings cooperatives and others]. Retrieved from <http://bit.ly/3WswBBt>
- Srisa-art, B. (2011). **Kānwichai būrāngton** [Basic research]. 9th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
- Wanitsupawong, P. (2003). **Ek sān sōṅ rabiāp withī wichai thāngkān suksā** [Teaching documents and educational research methods]. 4th ed. Pattani: Office of Academic Resources, Prince of Songkla University.